LAUSUNTO
26.5.2025

Eduskunnan talousvaliokunta

EPV Energia Oy:n ja EPV Alueverkko Oy:n yhteinen lausunto HE 45/2025 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta

Kiitämme eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntomme hallituksen esitykseen, jonka tavoitteena on sujuvoittaa kasvavan sähköntuotannon, -varastoinnin ja -kulutuksen liittäminen suurjännitteisiin sähköverkoihin. Kannatamme lainsäädännön uudistusta. Sähköverkot ovat keskeinen puhtaan siirtymän, teollisten investointien ja yhteiskunnan sähköistymisen mahdollistaja. Tarvitaan nykyistä ketterämpiä ja joustavampia etenemistapoja, jotta maamme kehittyy kilpailukykyisenä vaihtoehtona uusille investoinneille.

Samalla haluamme kiinnitettävän huomiota sähköverkkotoiminnan taloudellisiin toimintaedellytyksiin. Lainsäädännön suomat mahdollisuudet suurjännitteiselle jakeluverkkoyhtiölle liittää uusia teollisia asiakkaita tarvitsevat rinnalleen kohtuullisen takaisinmaksuajan tehtäville verkkoinvestoinneille. EPV Alueverkko Oy:n (EPA) kyky rahoittaa sähköverkkonsa ylläpitokustannukset ja uusien liityntöjen vaatimat investoinnit on romahtanut vuoden 2024 alussa voimaan tulleiden Energiaviraston valvontamenetelmien muutosten myötä. Aiemmin toteutettu verkon ennakoiva kehittäminen asiakkaiden tarpeisiin ei valitettavasti ole enää mahdollista.

Kehittämisvastuussa on korostuttava sähköjärjestelmän kokonaisoptimointi

Kannatamme ehdotusta, että yli 110 kilovoltin verkko voi jatkossa olla myös suurjännitteistä jakeluverkkoa. Pidämme edelleen perusteltuna, että suurjännitteiselle jakeluverkolle ei määritetä vastuualuetta eikä millään verkonhaltijalla olisi yksinoikeutta rakentaa suurjännitteistä jakeluverkkoa.

Suurjännitteisen jakeluverkon kehittämisvelvollisuuden rajauksen muuttuessa on varmistettava, että kehittämiskustannukset uuden liittyjän liittämiseksi eivät muodostu kohtuuttomiksi kantaa. Suurjännitteisen sähköverkon kehittämisessä on viime kädessä aina kysymys, mikä on kantaverkon tilanne. Tuulivoimatuotannon lisäännyttyä voimakkaasti EPV Alueverkko Oy:n toiminta-alueella Pohjanmaalla vastaan tuli kantaverkon kyky siirtää tuotantoa eteenpäin kulutuskohteille. Tällaisessa tilanteessa alueverkon kehittäminen ei muuta kokonaistilannetta, jos tuotanto on ohjattava kantaverkkoon.

PM Orpon hallitusohjelmassa tavoitteena on, että ydinvoimaloita voidaan ajaa täydellä teholla ilman kohtuuttomia kustannuksia. Kirjaus edellyttää myös OL3 -järjestelmäsuojan kehittämistä osana kantaverkon kehittämisvastuuta. ***Puhtaan siirtymän mahdollistamiseksi kantaverkonhaltijan vastuu on kehittää verkkoaan siten, että sähköjärjestelmä mahdollistaa isojen voimalaitosten täyden tehon tuotannon ilman kalliita korvamerkittyjä suojausjärjestelmiä***. Fingrid käytännössä päättää itse kantaverkon kehittämistoimenpiteistä. Nykyisin se voi veloittaa OL3 -järjestelmäsuojan järjestämisestä aiheutuvat noin 40 M€ vuotuiset kustannukset Teollisuuden Voimalta, mikä on täysin kohtuutonta muutoinkin haastavassa sähkömarkkinatilanteessa. Kannustimet kustannustehokkaiden toimintatapojen kehittämiseksi puuttuvat ja mittava määrä joustoon kykenevää kapasiteettia on nyt sidottuna jäykkään järjestelmäsuojajärjestelyyn. ***Kannatamme myös, että Energiavirastolla on toimivalta vaatia muutoksia kantaverkon kehittämissuunnitelmaan***.

EPV Energia Oy

Kirkkopuistikko 0
65100 Vaasa
Finland

Tel +358 (0)10 505 5400
Fax +358 (0)10 505 5001
www.epv.fi

Nordea FI10 2052 1800 0069 50 NDEAFIHH
OP Yrityspankki Oyj FI90 5000 0120 2557 15 OKOYFIHH

Y-tunnus 0216734-9
Kotipaikka Vaasa
Alv rek.

LAUSUNTO
26.5.2025

Lakiehdotus sallii useita vaihtoehtoja tuotannon liittämiseksi verkkoon

Tuotannon investointiedellytyksiä parantaa mahdollisuus liittää sähköntuotantoa verkkoon useilla eri keinoilla. Verkonhaltijalle on tärkeää, että se voi kehittää tuotantoa palvelevia verkon osia, kun se on verkon kokonaiskehittämisen näkökulmasta perusteltua. Mikäli näin ei ole, liittyjillä on edelleen mahdollisuus rakentaa yhteinen sähköntuotannon liittymisverkko. ***Kannatamme hallituksen esityksen tuomia uusia vaihtoehtoja***.

Joustavat liittymissopimukset edistävät puhtaan siirtymän investointeja

Kannatamme hallituksen esityksen mukaan ottamia joustavia liittymissopimuksia sekä väliaikaisina että pysyvinä ratkaisuina. Molemmat ratkaisut edesauttavat saavuttamaan tehokkuus- ja kustannushyötyjä, jotka palvelevat kaikkia verkkoasiakkaita kustannussäästöinä. Joustavat sopimukset nopeuttavat liittyjän mahdollisuuksia päästä verkkoon, kohtuullistavat verkkoyhtiön investointivaateita ja auttavat hallitsemaan siirron pullonkauloja.

Joustavien liittymissopimuksien hyödyntäminen pitäisikin olla melko sallivaa eikä niiden käyttöönottoa pidä aiheettomasti rajata vain tietynlaisiin käyttötapauksiin. Nähdäksemme sähköjärjestelmän ollessa vahvassa murroksessa lainsäädännön olisi pikemmin kannustettava kuin rajoitettava asiakkaiden ja verkonhaltijan mahdollisuutta sopia joustavista liittymissopimuksista myös olemassa olevien sopimusten osalta. Sopimuksen muuttamisen on luonnollisesti perustuttava molempien sopijaosapuolten vapaaehtoisuuteen.

Voimajohtohankkeiden tarveharkinta on oleellinen osa verkkoyhtiö liiketoimintaa

Hallituksen esitys säätää uutena menettelynä suurjänniteverkkojen ennakollisesta tarveharkinnasta. Menettelyn tavoitteena on, että Energiavirasto voi puuttua tehottomaan verkonrakentamiseen. Nähdäksemme menettely väistämättä pidentää hankelupien käsittelyaikoja ja aiheuttaa pullonkaulan verkon kehittämiselle, mikä on vastoin lainmuutoksen tavoitteita. ***Sähköverkkoyhtiönä emme näe Energiaviraston erillistä harkintaa hankeluvan tarpeellisuudesta perusteltuna, koska virasto voi olla myöntämättä hankeluvan, mikäli se katsoo verkonrakentamisen tarpeettomana***. Vallitsevassa verkkoyhtiöiden tuloksentekoa voimakkaasti kurittavassa toimintaympäristössä jokaisen hankkeen kannattavuus arvioidaan huolella. Emme näe, että virastolla voisi olla verkkoyhtiöitä parempi kykyä arvioida voimajohtohankkeiden kannattavuutta/ tehokkuutta.

Maamme sähköjärjestelmän kilpailukyvyn kehittäminen vaatii kokonaisvaltaista arviointia

Luonnosvaiheessa työ- ja elinkeinoministeriö laittoi lausunnolle ehdotuksen lakimuutoksesta, jolla olisi mahdollistettu kantaverkkoyhtiö Fingridin liittymismaksu-uudistuksen maksujen vyöryttäminen myös suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyville asiakkaille. Esitys tuli työryhmän asettamiskirjeessä kuvatun tehtävänannon ulkopuolelta. Olemme tyytyväisiä, että Fingridissä valmisteltu ehdotus ei tullut osaksi hallituksen esitystä, sillä se olisi asettanut liittyjät eri puolella Suomea eriarvoiseen asemaan ja mahdollistanut kantaverkon liittymismaksujen korottamisen osin kohtuuttomalle tasolle.

Olemme huolestuneet kehityksestä, jossa maamme sähköjärjestelmään liittyjät ovat enenevässä määrin eriarvoisessa asemassa ja liittymiselle on asetettu hyvin pitkäkestoisia rajoitteita:

- Pohjanmaalla vallitsevat rajoitukset uusiutuvan sähköntuotannon liittämiseksi
- Laajalla alueella Etelä-Suomea sähkönkulutus- ja varastokohteiden liittämisrajoitukset

EPV Energia Oy

Kirkkopuistikko 0
65100 Vaasa
Finland

Tel +358 (0)10 505 5400
Fax +358 (0)10 505 5001
www.epv.fi

Nordea FI10 2052 1800 0069 50 NDEAFIHH
OP Yrityspankki Oyj FI90 5000 0120 2557 15 OKOYFIHH

Y-tunnus 0216734-9
Kotipaikka Vaasa
Alv rek.

LAUSUNTO
26.5.2025

Nämä yksipuoliset ja yhtäkkiset kantaverkkoyhtiön ilmoitukset sähkömarkkinaosapuolille ovat kestämättömiä. Järjestelmävastaavana toimivan kantaverkkoyhtiön toimet eivät ole markkinoille läpinäkyviä eivätkä ennakoitavia.

Ymmärrämme kantaverkon haasteet. Sähköntuotannon ja -kulutuksen sijoittumisen ohjaamiseen ei ole olemassa yksinkertaista ratkaisua. ***Olisikin nähdäksemme tehtävä laajamittainen arvio, mitkä ovat Suomen tasolla parhaat menettelyt edistää sähköjärjestelmän ja -markkinoiden kilpailukykyä***. Olisi arvioitava kansantaloudelliset vaikutukset, mikäli maamme jaettaisiin tarjoushinta-alueisiin, kuten muut Pohjoismaat ovat toimineet. Tarjoushinta-alueet ovat läpinäkyvä tapa ohjata sähköntuotantoa ja -kulutusta sijoittumaan optimaalisesti toisiinsa nähden ja vähentää siten valtavia sähkön siirtoverkon investointeja. ***Ratkaisut olisi pohdittava Suomen kokonaisedun kannalta, jotta maamme kykenee kilpailemaan puhtaan siirtymän investoinneista***.

Kunnioittavasti

Rami Vuola
toimitusjohtaja
EPV Energia Oy

Lisätietoja:
Yhteiskuntasuhdepäällikkö Pia Oesch
puh. 050 589 0328
e-mail: pia.oesch@epv.fi